

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

PREDMET PINKAS I OSTALI protiv BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 8701/21)

PRESUDA

Član 6. stav 1. (građanski) • Različite presude domaćih sudova koje se odnose na period prava na naknade za rad za sudije i aplikante odnosno sudske službenike • Nema “dubokih i dugotrajnih” razlika u domaćoj sudskoj praksi • Ustavnom sudu nije podnošen zahtjev za ocjenu usklađenosti i primjenu proceduralnih pravila Ustavnog suda, posljedično odluka kojom je sudijama odobrena naknada za duži vremenski period nije bila predmet ispitivanja na osnovu ustavne apelacije aplikanata”.

Član 1. Protokola br. 12 • Zabrana diskriminacije • Neopravdana razlika u tretmanu domaćih sudova, na osnovu „drugog statusa“, sudskih službenika u odnosu na sudije, u pogledu perioda sticanja prava na naknade za rad.

STRAZBUR

04. oktobar 2022. godine

Ova presuda će biti konačna pod okolnostima utvrđenim u članu 44. stav 2. Konvencije. Može biti predmet uredničkih izmjena.

U predmetu Pinkas i ostali protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući kao odbor u sastavu:

Gabriele Kucsko-Stadlmayer, *Predsjednica*,
Faris Vehabović,
Iulia Antoanella Motoc,
Yonko Grozev,
Pere Pastor Vilanova,
Jolien Schukking,
Ana Maria Guerra Martins, *sudije*,

i Ilse Freiwirth, *zamjenica registrara Odjela*,
imajući u vidu:

Postupak u ovom predmetu pokrenut je povodom aplikacije (broj 8701/21) protiv Bosne i Hercegovine koja je Sudu podnesena u skladu sa članom 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija“) koju je dana 17. decembra 2020.godine podnio 51 građanin Bosne i Hercegovine (vidi dodatak);

odluku da se obavijesti Vlada Bosne i Hercegovine (“vlada”) o pritužbama aplikantata na ishod građanskog postupka prema članovima 6. stav 1. i 14. Konvencije, članu 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju i članu 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju i da preostali dio aplikacije proglašeni neprihvatljivim; i izjašnjenju strana.

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 7. juna i 6. septembra 2022. godine

Donio je sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

UVOD

1. Aplikacija se odnosi na pitanje naknada za topli obrok, prevoz i odvojeni život za sudije i sudske službenike na državnom nivou. Iako se isti zakon primjenjuje na obje kategorije, državni sudovi su odlučili da su sudski službenici imali pravo na navedene naknade tek od januara 2013. godine, ali da su sudije imale pravo na iste i za period prije januara 2013. godine. Aplikanti su bili, ili su još uvijek, sudski službenici Suda Bosne i Hercegovine (“Državni sud”). Pozivaju se na članove 6. i 14. Konvencije, član 1. Protokola br. 1 i član 1. Protokola br. 12.

ČINJENICE

2. Lični podaci aplikanta nalaze se u dodatku. Jedna od aplikantata je gđa. Hota Čatović, advokat iz Sarajeva, koja zastupa ostale.

3. Vladu zastupa v.d. agent gđa. H. Bačvić.

4. Činjenice u predmetnom slučaju se mogu sažeti na dole navedeni način.

5. U februaru 2012.godine, devedeset sedam sudija i službenika Državnog suda pokrenuli su parnični postupak pred navedenim sudom tražeći naknadu

za topli obrok, prevoz i odvojeni život počevši od 2009. godine. Pozvali su se na Zakon o zabrani diskriminacije iz 2009. godine obzirom da zakon kojim se regulišu plate (Zakon o platama i drugim naknadama u sudskim i pravosudnim institucijama iz 2006. godine), za razliku od zakona kojim su regulisane plate svih ostalih javnih službenika na državnom nivou, u to vrijeme nije predviđao navedene naknade.

6. Državni sud je u aprilu 2012. godine prekinuo parnični postupak i podnio zahtjev za apstraktnu ocjenu ustavnosti.

7. U januaru 2013. godine, Ustavni sud je, po zahtjevu za apstraktnu ocjenu ustavnosti koji je podnio Državni sud, Zakon o platama i drugim naknadama u sudskim i pravosudnim institucijama iz 2006. godine proglasio neustavnim (odnosno, suprotno zabrani diskriminacije i principu nezavisnosti sudstva) u dijelu u kojem nije predviđena naknada za topli obrok, prevoz i odvojeni život. Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine je naložio u roku od šest mjeseci zakon uskladi sa Ustavom. Parlamentarna skupština je to učinila tek 2020. godine (vidi tačku 17. ispod).

8. S obzirom na sukob interesa, Državni sud se nije mogao sam baviti ovim građanskim predmetom. Morao se obratiti Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da isti proslijedi drugom sudu. S obzirom na to da su bile neophodne zakonske izmjene kako bi se Državnom sudu omogućilo da to učini u odnosu na svoje suce, već imajući ovlaštenja da to učini u odnosu na sudske službenike, u septembru 2013.godine odlučio je da na osnovu statusa tužilaca predmet razdvoji na dva predmeta (sve sudije u jednom predmetu i svi sudski službenici u drugom). Ubrzo nakon toga, podnio je zahtjev Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da predmet sudskih službenika proslijedi drugom sudu. U martu 2014. godine, nakon usvajanja potrebnih zakonskih izmjena, isto je urađeno i u slučaju sudija. Dana 8. oktobra 2013. i 3. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je oba predmeta proslijedio Opštinskom sudu u Sarajevu (dalje u tekstu: Opštinski sud).

9. Opštinski sud je 27. novembra 2015. godine donio presudu u predmetu koji uključuje sudske službenike (uključujući pokojnu suprugu jednog od aplikanata i sve ostale aplikante u ovom slučaju), usvajajući njihov zahtjev. Tako im je od 2009. godine dodijeljena naknada za topli obrok, prevoz i odvojeni život. Tokom postupka, tužena (država) je tvrdila da se tužbenom zahtjevu može udovoljiti samo u pogledu perioda nakon donošenja odluke Ustavnog suda iz januara 2013. godine (vidi tačku 7. iznad) zato što odluke kojima se zakoni proglašavaju neustavnim nisu imale retroaktivno dejstvo. Sud je odbio taj argument na osnovu toga što je zahtjev aplikanata za naknadu štete očigledno bio zasnovan na diskriminatornoj prirodi osporenog zakona, a ne na njegovoj neustavnosti. S tim u vezi, ocijenio je da, iako je tačno da je osporeni zakon bio neustavan od januara 2013. godine, da je je čak i prije januara 2013. godine bio diskriminatoran (odnosno od samog donošenja . Tužena Država je izjavila žalbu na tu presudu.

10. Kantonalni sud u Sarajevu je 11. jula 2017. godine preinačio prvostepenu presudu od 27. novembra 2015. godine. Za razliku od

Opštinskog suda (vidi stav 9. iznad), složio se sa tuženim da se tužbenom zahtjevu aplikanata može udovoljiti samo u odnosu na period nakon januara 2013. godine jer odluke Ustavnog suda kojima se zakon proglašava neustavnim nisu imale retroaktivno dejstvo. Zbog toga je ukupna nadoknada smanjena sa oko 750.000 konvertibilnih maraka (KM)¹ na 250.000 KM u odnosu na materijalnu štetu i sa oko 8.000 KM na oko 1.000 KM u odnosu na sudske troškove.

11. Dana 17. aprila 2018. godine Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine potvrdio je drugostepenu presudu od 11. jula 2017. godine. Ta odluka je aplikantima dostavljena 16. maja 2018. godine.

12. Dana 12. juna 2018. godine, pedeset aplikanata u predmetnom slučaju je podnijelo ustavnu apelaciju. Oni su se žalili da im je, uprkos tome što je Ustavni sud ocijenio da je osporeni zakon bio diskriminatoran od dana donošenja, drugostepenim i trećestepenim presudama, navedenim u stavovima 10. i 11. iznad, dodijeljena naknada za topli obrok, prevoz i odvojeni život samo za period nakon januara 2013. godine. U tim presudama je tako u potpunosti zanemarena ocjena Ustavnog suda i propušteno je da se u potpunosti otklone posljedice diskriminacije koju je taj sud utvrdio. Prema njihovom mišljenju, predmetne presude su stoga diskriminatorne i proizvoljne.

13. Dana 13. jula 2018. godine Opštinski sud je donio presudu u predmetu sudija. Kao i u slučaju sudskih službenika (vidi tačku 9. iznad), dodijeljena im je naknada za topli obrok, prevoz i odvojeni život počevši od 2009. godine. Tužena država je izjavila žalbu na navedenu presudu.

14. Dana 27. februara 2019. godine, Kantonalni sud u Sarajevu, u drugačijem sastavu nego u predmetu koji se odnosi na sudske službenike (vidi tačku 10. iznad), potvrdio je prvostepenu presudu od 13. jula 2018. godine. Ovoga puta, ne navodeći niti jedan razlog za promjenu prakse, odbacio je tvrdnju države da se zahtjev aplikanata može odobriti samo u odnosu na period nakon januara 2013. godine. Tužena država u ovom slučaju nije podnijela žalbu zbog primjenjenog prava, niti ustavnu apelaciju.

15. Obzirom da je njihov predmet pred Ustavnim sudom još bio u toku (vidi stav 12. gore), dana 15. aprila 2019. godine aplikanti su tom sudu dostavili konačnu odluku u vezi sa sudijama Državnog suda (vidi stav 14. iznad) i tvrdili da su njome dokazane njihove tvrdnje da je trebalo da im je naknada za topli obrok, prevoz i odvojeni život trebala biti dodijeljena od 2009. godine. Takođe su tvrdili da suprotan ishod u gotovo identičnom slučaju predstavlja diskriminaciju.

16. Ustavni sud je 20. maja 2020. godine donio odluku u slučaju aplikanata u predmetnom slučaju. Sud je smatrao da nije mogao uzeti u obzir odluku koja se odnosi na sudije Državnog suda jer su ga o toj odluci aplikanti obavijestili tek nakon više od šezdeset dana od dana dostave posljednje odluke u njihovom predmetu (vidi tačku 11. iznad). S tim u vezi, Ustavni sud

---

¹ Konvertibilna marka koristi isti fiksni kurs za euro kao i njemačka marka (1 konvertibilna marka = 0,51129 eura).

se pozvao na Pravilo 22. stav 3. Pravila Ustavnog suda (vidi tačku 21. u nastavku). S obzirom na činjenicu da su odluke donesene u slučaju aplikanata bile u skladu s opštim pravilom prema kojem odluke kojima se propisi proglašavaju neustavnim nisu imale retroaktivno dejstvo (vidi tačku 22. u nastavku) i u odsustvu bilo koje druge naznake proizvoljnosti ili diskriminacije, odbio je apelaciju aplikanata. Ta odluka je aplikantima dostavljena 23. juna 2020. godine.

RELEVANTNI PRAVNI OKVIR

I. ZAKON O PLATAMA I DRUGIM NAKNADAMA U SUDSKIM I TUŽILAČKIM INSTITUCIJAMA JUDICIAL 2006

17. U skladu sa krajnjim ovlastima² i u konsultacijama sa domaćim vlastima, dana 01. januara 2006. godine Kancelarija Visokog predstavnika je nametnula *Zakon o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine*, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 90/05, 32/07 i 77/20). Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je taj zakon usvojila 30. marta 2007. godine. Prema tom zakonu, sudije, tužioci i sudski službenici na državnom nivou, za razliku od ostalih državnih službenika na državnom nivou, nisu imali pravo na topli obrok, prevoz i naknade za odvojeni život do 2020. godine kada je Zakon izmijenjen.

II. ZAKON O ZABRANI DISKRIMINACIJE 2009

18. *Zakon o zabrani diskriminacije 2009 (Zakon o zabrani diskriminacije*, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 59/09 i 66/16) je stupio na snagu 05. avgusta 2009. godine. Dio 12. stav 1. tog zakona daje pravo svakom licu ili grupi lica da podnese građansku tužbu kojom se, između ostalog, traži utvrđivanje diskriminacije, okončanje diskriminacije i njenih posljedica i dobijanje naknade za materijalnu i/ili nematerijalnu štetu.

III. PRAVILA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

19. Važeća Pravila Ustavnog suda su stupila na snagu 01. aprila 2014. godine (prečišćeni tekst objavljen u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine br. 94/14).

20. Član 21. stav 6 Pravila glasi kako slijedi:

“ Podnositelj zahtjeva/apelacije je dužan obavijestiti Ustavni sud o svim promjenama adrese, pravnog i činjeničnog stanja u vezi sa zahtjevom/apelacijom koje su se desile nakon podnošenja zahtjeva/apelacije Ustavnom sudu. U suprotnom, Ustavni sud će donijeti odluku prema stanju u spisu.”

---

² Za više informacija o tim ovlastima, poznatim i kao “bonska ovlaštenja”, pogledajte Mišljenje Venecijanske komisije o ustavnoj situaciji u Bosni i Hercegovini i ovlastima Visokog predstavnika (dokument CDL-AD(2005)004 od 11. marta 2005. god.).

21. Član 22. stav 3 Pravila propisuje:

“ Apelacija/zahjev se bez zahtjeva Ustavnog suda ne može dopunjavati van roka iz člana 18. stav (1) ovih pravila [odnosno šezdeset dana od dostavljanja posljednje domaće odluke u tom predmetu] bez zahtjeva Ustavnog suda.”

Ustavni sud je dosljedno smatrao da se ovo pravilo primjenjuje na nove pritužbe podnesene u kontekstu predmeta čije je rješavanje u toku, a ne na razvoj činjeničnih i pravnih pitanja koja se tiču prvobitnih pritužbi (vidi, na primjer, odluku br. AP-2785/19 od 21. januara 2021. godine, u kojem se apelant prvo žalio na pravičnost disciplinskog postupka protiv njega, a potom, više od godinu dana kasnije, žalio se na diskriminaciju; odluka broj AP-3410/19 od 07.04.2021. godine, kojim je apelant uveo potpuno novu pritužbu u odnosu na pravičnost suđenja za ratne zločine – da je njegova osuda zasnovana na izjavama svjedoka koje nije mogao ispitati – više od pet mjeseci nakon podnošenja ustavne apelacije; i odluku broj AP-4566/19 od 19. maja 2021. godine, u kojoj se apelant prvobitno žalio na nedostatke istrage svojih navoda o maltretiranju, a potom je, nakon više od godine dana, podnio prigovor na pravičnost krivičnog postupka protiv njega).

22. Član 61. Pravila propisuje:

“(1) Ustavni sud odlukom kojom usvaja zahtjev odlučuje o njenom pravnom djelovanju (ex tunc, ex nunc).

(2) Odlukom kojom se utvrđuje nesaglasnost iz člana VI/3.a) i VI/3.c) Ustava Ustavni sud može u cijelosti ili djelimično ukinuti opći akt ili njegove pojedine odredbe.

(3) Ukinuti opšti akt, odnosno njegove ukinute odredbe prestaju važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”.

(4) Izuzetno, Ustavni sud može odlukom kojom se utvrđuje nesaglasnost iz člana VI/3. a) i VI/3.c) Ustava odrediti rok za usaglašavanje koji ne može biti duži od šest mjeseci.

(5) Ako se u ostavljenom roku iz stava (4) ovog člana ne otkloni utvrđena nesaglasnost, Ustavni sud će svojom odlukom utvrditi da nesaglasne odredbe prestaju važiti.

(6) Narednog dana od dana objavljivanja odluke iz stava (4) ovog člana u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” prestaju važiti nesaglasne odredbe.”

Ustavni sud je dosljedno smatrao (vidi, na primjer, odluku br. AP-2656/09 od 5. novembra 2013.), da odluke kojima se propis proglašava neustavnim nemaju retroaktivno dejstvo, osim ako ne odluči drugačije u skladu sa pravilom 61. stav 1. Pravila.

23. U skladu sa članom 62. stav 1 Pravila, odlukom kojom usvaja apelaciju Ustavni sud ukida osporenu odluku i predmet vraća sudu, odnosno organu koji je donio tu odluku, na ponovni postupak, osim u slučaju kada se posljedice kršenja ustavnih prava mogu otkloniti na drugi način.

IV. ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU IZ 2003. GOD

24. *Zakon o parničnom postupku iz 2003. godine* (*Zakon o parničnom postupku*, Službeni glasnik Federacije BiH, br.53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) stupio je na snagu 05. novembra 2003. godine. Član 264a Zakona glasi kako slijedi:

“(1) Kada Evropski sud za ljudska prava utvrdi povredu bilo kojeg ljudskog prava ili osnovne slobode zagarantovane Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i dodatnih Protokola uz Konvenciju, koje je ratifikovala Bosna i Hercegovina, stranka može u roku 90 dana od konačnosti presude Evropskog suda za ljudska prava podnijeti zahtjev sudu u Bosni i Hercegovini, koji je sudio u prvom stepenu u postupku u kojem je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili osnovna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili osnovna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stava 1. ovog člana provodi se uz odgovarajuću primjenu, *mutatis mutandis*, odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštovati pravne stavove izražene u konačnoj presudi Evropskog suda za ljudska prava, kojom je utvrđena povreda osnovnog ljudskog prava ili slobode.”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. STAV 1. KONVENCIJE

25. Aplikanti su se žalili na osnovu člana 6. stav 1. na ishod gore navedenog parničnog postupka. Relevantni dio tog člana glasi kako slijedi:

“Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ... svako ima pravo na pravično ...saslušanje....pred ...sudom...”

A. Prihvatljivost

1. Što se tiče gđe. Vahide Jevtić

26. Vlada je smatrala da je aplikacija u odnosu na gđu Vahidu Jevtić neprihvatljiva zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova jer, za razliku od ostalih aplikanata, ona nije podnijela ustavnu apelaciju.

27. Aplikanti nisu dali komentar na ovu konkretnu tačku.

28. Sud ponavlja da su države izuzete od odgovornosti pred međunarodnim tijelom za svoja djela sve dok ne budu imale priliku da isprave stvari kroz svoj pravni sistem, a oni koji se žele pozvati na nadležnost Suda da vrši nadzor u pogledu pritužbi protiv neke države stoga su obavezni da prvo koriste pravne lijekove predviđene nacionalnim pravnim sistemom (vidi *Vučković i drugi protiv Srbije* (prethodni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 drugih, stav 70, 25. mart 2014.). Sud je, međutim, takođe često naglašavao potrebu da se pravilo iscrpljenosti primjenjuje sa određenim stepenom fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (isto, stav 76, i tamo citirani organi vlasti). Nadalje je priznao da pravilo iscrpljivanja nije ni apsolutno niti se može automatski primijeniti; pri preispitivanju da li je ispoštovano, bitno

je uzeti u obzir posebne okolnosti svakog pojedinačnog slučaja (vidi *Kurić i drugi protiv Slovenije* [VV], br. 26828/06, stav 286, ECHR 2012 (isječci)).

29. Iako je tačno da jedan od aplikanata nije uložio ustavnu apelaciju, pedeset drugih aplikanata je to učinilo, ali je njihova apelacija odbačena (vidi tačku 16. iznad). Sud smatra da je na ovaj način domaćim vlastima data mogućnost da isprave navodnu povredu. Sud ne vidi razloga da veruje da bi Ustavni sud odlučio drugačije da se aplikant pridružio ustavnoj apelaciji koju je podnijelo pedeset drugih aplikanata (vidi *Vasilkoski i drugi protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 28169/08, stav 46, 28. oktobar 2010.). Stoga se ovaj prigovor Vlade mora odbaciti.

2. Što se tiče g. Dženana Pušine

30. Vlada navodi da g. Dženan Pušina ne može tvrditi da je “žrtva” u smislu člana 34. Konvencije i da je stoga aplikacija nespojiva *ratione personae* sa odredbama Konvencije u smislu člana 35. stav 3 (a) Konvencije u odnosu na njega jer nije bio stranka u spornom parničnom postupku.

31. Aplikanti su pojasnili da je g. Dženan Pušina zakonski nasljednik pokojne Jasmine Pušine koja je bila stranka u parničnom postupku. Dostavili su kopiju relevantnog rješenja o nasljeđivanju.

32. Da bi podnio predstavku u skladu sa članom 34. Konvencije, pojedinac mora biti u mogućnosti da dokaže da je on/ona "direktno pogođen" mjerom na koju se žali (vidi *İlhan protiv Turske* [VV], br. 22277/93, stav 52, ESLJP 2000-VII; *Burden protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 13378/05, § 33, ESLJP 2008; i *Centar za pravne resurse u ime Valentin Câmpeanu protiv Rumunije* [VV], br. 47848/08, § 96, ESLJP 2014). Štaviše, prema praksi Suda i u skladu sa članom 34. Konvencije, Sud može primati samo aplikacije koje podnose pojedinci koji su živi ili koje su podnesene u njihovo ime (vidi *Varnava i ostali protiv Turske* [VV], br. 16064/90 i 8 drugih, § 111, ESLJP 2009, i *Centar za pravne resurse u ime Valentin Câmpeanu*, iznad citiran, § 96).

33. U slučajevima u kojima je direktna žrtva navodne povrede Konvencije umrla, Sud je pravi razliku između aplikacija u zavisnosti on toga da li je žrtva umrla nakon što je Sudu podnijela aplikaciju i onih u kojima je ona/ona već umro/la prije toga.

34. U slučaju Kada je direktna žrtva umrla prije nego što je aplikacija podnesena Sudu, pristup Suda je, generalno, bio restriktivan. Obično je odbijao da dozvoli nastavak postupka bilo kojoj drugoj osobi osim ako je ta osoba bila u mogućnosti da pokaže direktan uticaj na svoja prava ili ako je aplikacija pokrenula pitanje od opšteg interesa koje se odnosi na “poštovanje ljudskih prava” a aplikant (i) kao nasljednik(ci) imao legitiman interes da nastavi sa aplikacijom (vidi *Marie-Louise Loyen i Bruneel protiv Francuske*, br. 55929/00, §§ 21-31, 5. juli 2005.; *Micallef protiv Malte* [VV], br. 17056/06, § 48, ESLJP 2009; and *Centar za pravnu pomoć u ime Valentin Câmpeanu*, citiran iznad, § 98).

35. U konkretnom slučaju, Sud primjećuje da je pokojna Jasmina Pušina, koja je bila stranka u parničnom postupku, umrla 24. januara 2018. godine. Sud dalje primjećuje da je g. Dženan Pušina podnio ustavnu apelaciju u svojstvu supruga i nasljednika pokojne Jasmine Pušine (vidi tačku 12. iznad) i da Ustavni sud njegovu apelaciju nije odbio nego se bavio meritumom njegovog predmeta (vidi *Micallef*, citiran iznad, § 49). Konačno, jasno je da g. Dženan Pušina ima materijalni interes za ishod ovog predmeta, budući da on može naslijediti svaku novčanu naknadu koja bi mogla proizaći iz spornog građanskog postupka (vidi *Stoimenovikj i Miloshevikj protiv Sjeverne Makedonije*, br. 59842/14, § 25, 25. mart 2021.). U ovim okolnostima, prigovor Vlade mora biti odbijen.

3. Nadležnost Suda ratione materiae

36. Sud napominje da, iako je suština pritužbe aplikantata po članu 6. stav 1. ishod njihovog građanskog / parničnog postupka, oni se takođe žale, iako indirektno, na ishod postupka pred Ustavnim sudom (vidi tačku 41. u nastavku). Iako Vlada nije uložila prigovor na primjenjivost ovog člana na postupak pred Ustavnim sudom, Sud smatra da se o ovom pitanju mora pozabaviti samovoljno. (vidi, *mutatis mutandis*, *Blečić protiv Hrvatske* [VV], br. 59532/00, § 67, ESLJP 2006-III).

37. Sud je svjestan posebne uloge i statusa Ustavnog suda, čiji je zadatak da osigura usklađenost zakonodavne, izvršne i sudske vlasti sa Ustavom i koji, u onim državama koje su obezbijedile pravo na pojedinačnu predstavku, omogućava dodatnu pravnu zaštitu građana na nacionalnom nivou u pogledu njihovih osnovnih prava zagwarantovanih Ustavom (vidi *Süßmann protiv Njemačke*, 16. septembar 1996., § 41, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV). U isto vrijeme, Sud je dosljedno smatrao da postupci pred Ustavnim sudom u principu ne izlaze van djelokruga člana 6. stav 1. (vidi, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. protiv Poljske*, br. 4907/18, § 188, 7. maj 2021., i vlasti tamo citirane). Kada postoji istinski i ozbiljan spor koji se odnosi na građansko pravo, kao u ovom slučaju, Ustavni sudski postupci spadaju u delokrug člana 6. stav 1. Konvencije ako je njihov ishod direktno odlučujući za predmetno pravo (isto § 191).

38. S tim u vezi, Sud napominje da se u slučaju usvojene apelacije, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ne ograničava na identifikaciju odredbe Ustava koja je prekršena i navođenje odgovornog organa javne vlasti, već da ima ovlaštenje da ukine osporenu odluku (vidi član 62. stav 1. Pravila u tački 23. iznad). Stoga je jasno da je postupak pred Ustavnim sudom bio direktno odlučujući za spor oko građanskog prava aplikantata (vidi *Avdić i ostali protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28357/11 i 2 druga, §§ 33-39, 19. novembar 2013., u kojem je, iako u drugom kontekstu, Sud takođe primijenio član 6. stav 1. na postupak pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine).

39. Shodno tome, član 6. stav 1. bio primenljiv je na postupke pred Ustavnim sudom u ovom predmetu.

4. Zaključak

40. Sud napominje da ova pritužba nije ni očigledno neosnovana ni neprihvatljiva po bilo kom drugom osnovu navedenom u članu 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti prihvatljivom.

B. Meritum

41. Aplikanti su tvrdili da su domaće odluke donesene u njihovom predmetu očigledno bile proizvoljne. U prilog svojoj tvrdnji, dostavili su konačnu odluku koju je Kantonalni sud u Sarajevu donio u gotovo identičnom predmetu a u kojoj je došao do suprotnog zaključka (vidi tačku 14. gore). Činjenica da država nije osporila tu odluku je, po njihovom mišljenju, pokazatelj da je odluka donesena u tom predmetu ispravna i da je odluka donesena u njihovom slučaju pogrešna. Sasvim je logično da kada domaći sudovi donose suprotne odluke u gotovo identičnim situacijama, ni jedna ni druga odluka ne mogu biti ispravne. Aplikanti su takođe naveli da to nije ispravljeno od strane Ustavnog suda .

42. Vlada je tvrdila da Sud nije sud četvrtog stepena. Budući da je tako, osim u slučaju evidentne proizvoljnosti, uloga Suda nije da dovodi u pitanje tumačenje domaćeg prava od strane domaćih sudova. Isto tako, u načelu funkcija nije bila Suda da upoređuje različite odluke domaćih sudova, čak i ako su donesene u naizgled sličnim postupcima; mora poštovati nezavisnost tih sudova. S tim u vezi, Vlada se pozvala na *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske* ([VV], br. 13279/05, st. 50, 20. oktobar 2011.). Prema njenom mišljenju, razlozi koje su dali domaći sudovi u spornom parničnom postupku nisu bili proizvoljni, uprkos postojanju oprečnih sudskih odluka u vezi sa istim pravnim pitanjem.

43. Sud se slaže sa Vladom da nije njegov zadatak da zamijeni domaće sudove. Prije svega, na nacionalnim vlastima, posebno na sudovima, je da rješavaju probleme tumačenja domaćeg zakonodavstva. Njegova uloga je da provjeri da li su načini takvog tumačenja u skladu sa Konvencijom (vidi *Nejdet Şahin i Perihan Şahin*, gore citirani, stav 49, i tamo citirani organi vlasti).

44. Sud primjećuje da su u predmetnom slučaju sudije i sudski službenici podnijeli zajedničku građansku tužbu na osnovu Zakona o zabrani diskriminacije iz 2009. godine kojom su tražili određene beneficije vezane za posao (vidi stav 5. iznad). rađanski sudovi su na osnovu statusa tužilaca i razloga ekonomičnosti postupka njihov predmet na kraju podijelili na dva predmeta (vidi tačku 8. iznad) i došli do suprotstavljeni/različitih zaključaka u vezi sa jednim od ključnih pravnih pitanja pokrenutih u tim predmetima – pitanja da li se sporne beneficije mogu odobriti i za period prije januara 2013. godine (vidi tačke 10. i 14. iznad).

45. Što se tiče odluka donijetih u građanskom predmetu aplikantata, Sud ne vidi razloga da se ne slaži sa Ustavnim sudom, da su one jasno bile u skladu sa opštim pravilom domaćeg ustavnog prava prema kojem odluke kojima se

zakon proglašava neustavnim nisu imale retroaktivno dejstvo i da stoga nisu bili proizvoljne (vidi tačke 16. i 22. iznad). Sud smatra prikladnim da u tom pogledu istakne važnost principa supsidijarnosti i podijeljene odgovornosti. Protokol br. 15. uz Konvenciju uveo je je princip supsidijarnosti u Preambulu Konvencije (vidi *Grzęda protiv Poljske* [VV], br. 43572/18, st. 324, 15. mart 2022. godine, i tamo citirane organe vlasti).

46. Sud ima u vidu činjenicu da je u skoro identičnom slučaju donesena suprotna/različita odluka (vidi tačku 14. iznad), naime u slučaju sudija Državnog suda, ali da se to dogodilo nakon više mjeseci nakon što je odluka u predmetu aplikanta postala konačna. Štaviše, Sud je već priznao da je mogućnost oprečnih sudskih odluka inherentna osobina svakog pravosudnog sistema koji se zasniva na mreži prvostepenih i apelacionih sudova koji imaju nadležnost na području svoje teritorijalne nadležnosti. Takva odstupanja mogu nastati i unutar istog suda. To se samo po sebi ne može smatrati suprotnim Konvenciji (vidi *Nejdet Şahin i Perihan Şahin*, gore citirano, stav 51). Sud je naveo uslove u kojima su suprotstavljene odluke domaćih sudova u suprotnosti sa pravom na pravično suđenje sadržanim u članu 6. stav 1. Konvencije. Jedna od njih je postojanje „dubokih i dugotrajnih“ razlika u domaćoj sudskoj praksi (isto, stavovi 52. 54.), što očigledno ovdje nije slučaj.

47. Aplikanti su pred Ustavnim sudom tvrdili da im je predmetna naknada trebala biti dodijeljena počevši od 2009. godine. Drugostepene i trećestepene presude donesene u njihovom predmetu kojima su im te naknade dodijeljene od 2013. godine bile su, po njihovom mišljenju, diskriminatorne i proizvoljne (vidi tačku 12. iznad). Kada je Kantonalni sud u Sarajevu dodijelio naknade sudijama počevši od 2009. godine, aplikanti su tu odluku dostavili Ustavnom sudu i tvrdili da je njome dokazana njihova tvrdnja (vidi tačku 15. iznad). Međutim, oslanjajući se na pravilo 22. stav 3. Pravila (za tekst Pravila i relevantnu sudsku praksu, vidi tačku 21. iznad), Ustavni sud je odlučio da odluku ne može uzeti u obzir jer su ga aplikanti o istoj obavijestili nakon više od šezdeset dana od uručjenja posljednje odluke u njihovom predmetu (vidi tačku 16. iznad). Ustavni sud je stoga podnošenje odluke aplikanta u predmetu sudija tretirao kao novu pritužbu prema pravilu 22. stav 3. Pravila, a ne kao promjenu pravnog i činjeničnog stanja relevantnog za slučaj prema pravilu 21. stav 6. Pravila (vidi tačku 20. iznad).

48. S tim u vezi, Sud je smatrao da pravila kojima se regulišu formalni koraci koje treba preduzeti i rokovi koje treba poštovati prilikom podnošenja apelacije, jasno imaju za cilj da obezbijede pravilno sprovođenje pravde i poštovanje, posebno, načela pravne sigurnosti (vidi *Cañete de Goñi protiv Španije*, br. 55782/00, stav 36., ECHR 2002-VIII, i *Nakov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije* (odl.), br. 68286/01, 24. oktobar 2002. god.). Sud je takođe prepoznao da, s obzirom na posebnu ulogu koju ima Ustavni sud kao sud poslednje instance za zaštitu osnovnih prava, postupak pred istim može biti formalniji (vidi *Arribas Antón protiv Španije*, br. 16563/11, § 50, 20. januar 2015.). Iako je tačno da Ustavni sud nije elaborirao zašto je odlučio da podnošenje odluke donesene od strane sudija u predmetu sudija

tretira kao novu pritužbu prema pravilu 22. stav 3. svojih Pravila, a ne kao zakonsku i činjenični razvoj relevantan za slučaj prema pravilu 21. stav 6. Pravila, aplikanti se nisu žalili ovom Sudu da je način na koji je Ustavni sud tumačio i primjenio svoja proceduralna pravila u njihovom slučaju samo po sebi proizvoljno (vidi *Moreira Ferreira protiv Portugala* (br. 2) [VV], br. 19867/12, st. 83-85, 11. jul 2017. i *Lazarević protiv Bosne i Hercegovine*, br. 29422/17, st. 30, 14. januar 2020.).

49. Prema tome, nije došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije.

II. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 1. PROTOKOLA BR. 12

50. Aplikanti su se dalje žalili na osnovu člana 1. Protokola br. 12 jer su im određene naknade iz radnog odnosa dodijeljene samo za period nakon januara 2013. godine, dok su analognoj kategoriji državnih službenika te naknade odobrene i za period prije 2013. godine. Odredba glasi kako slijedi:

“1. „Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.“

2. Niko ne smije biti diskriminisan od strane bilo kojeg javnog organa po bilo kojoj osnovi navedenim u stavu 1.”

A. Prihvatljivost

1. Nadležnost suda *ratione materiae*

51. Iako Vlada nije uložila prigovor u pogledu primjenjivosti ovog člana, Sud smatra da ovo pitanje mora riješiti na vlastitu inicijativu (vidi, *mutatis mutandis*, *Blečić*, gore citirano, stav 67).

52. Sud napominje da su aplikanti u ovom predmetu imali pravo naknade za topli obrok, prevoz i odvojeni život prema domaćem zakonu, barem u periodu nakon odluke Ustavnog suda iz januara 2013. godine (vidi tačku 7. iznad). Iako nije jasno da li su aplikanti imali pravo na te naknade i u odnosu na period prije januara 2013. godine (vidi, na primjer, domaću odluku pomenutu u tački 14. iznad), član 1. Protokola br. 12 proširuje obim zaštite ne samo na „bilo koje pravo utvrđeno zakonom“, kako bi tekst stava 1. mogao sugerisati, već i izvan toga. Ovo posebno proizilazi iz stava 2., koji dalje propisuje da niko ne može biti diskriminisan od strane organa javne vlasti (vidi *Savez crkava “Riječ života” i drugi protiv Hrvatske*, br. 7798/08, stav 104, 9. decembar 2010.). Prema paragrafu 30. Izvještaja s obrazloženjem Protokola br. 12, termin “javni organ” obuhvata sudove.

53. Stoga se član 1. Protokola br. 12 primjenjuje na činjenice ovog predmeta.

2. Drugi razlozi za neprihvatljivost

54. Sud napominje da ova pritužba nije ni očigledno neosnovana ni neprihvatljiva po bilo kojem drugom osnovu navedenom u članu 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti prihvatljivom.

B. Meritum

55. Aplikanti su tvrdili da su u skladu sa Zakonom o platama i drugim naknadama u sudskim i pravosudnim institucijama iz 2006, kada se posmatrajuzajedno sa odlukom Ustavnog suda pomenutom u tački 7. iznad, sudski službenici Državnog suda i sudije tog suda imali pravo na iste naknade iz radnog odnosa d. Ipak, aplikantima su te naknade odobrene samo za period nakon januara 2013. godine, dok su sudijama te naknade odobrene i za period prije 2013. godine (vidi tačke 10. i 14. iznad). Budući da ni domaći sudovi ni Vlada nisu naveli razloge niti dali objektivno i razumno opravdanje za ovaj različit tretman, aplikanti su tvrdili da su bili diskriminirani.

56. Vlada se nije složila, ali nije iznijela nikakve argumente u vezi s navedenim. Samo su se pozvali na svoje argumente u vezi sa članom 6. stav 1. Konvencije navedene u tački 42. iznad.

57. Bez obzira na razliku u obimu između dva člana, značenje pojma “diskriminacija” u članu 1. Protokola br. 12 trebalo je da bude identično onom u članu 14. Konvencije (vidi stav 18. Izvještaja s obrazloženjem Protokola br. 12). Stoga, primjenjujući isti termin iz člana 1. Protokola br. 12, Sud ne vidi razloga da odstupi od ustaljenog tumačenja pojma „diskriminacije“ (vidi *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine* [VV], br. 27996/06) i 34836/06, stav 55, ECHR 2009, i *Napotnik protiv Rumunije*, br.33139/13, stav 70, 20. oktobar 2020.).

58. U tom smislu, Sud ponavlja da u uživanju prava i sloboda zagantovanih Konvencijom, član 14. pruža zaštitu od različitog postupanja prema pojedincima u analognim ili relevantno sličnim situacijama. Za potrebe člana 14, razlika u tretmanu je diskriminatorna ako “nema objektivno i razumno opravdanje”, odnosno ako ne teži “legitimnom cilju” ili ako ne postoji “razuman odnos proporcionalnosti” između upotrijebljenog sredstva i cilja koji se želi postići (vidi *Savjetodavno mišljenje o razlici u postupanju između udruženja vlasnika zemljišta „koje ima priznato postojanje na dan osnivanja odobrenog opštinskog udruženja lovaca” i udruženja vlasnika zemljišta osnovanih nakon tog datuma* [VV], zahtjev br. P16-2021002, francuski *Conseil d'État*, § 72, 13. jul 2022.). Pojam diskriminacije u smislu člana 14. takođe uključuje slučajeve u kojima se jedna osoba ili grupa tretiraju, bez odgovarajućeg opravdanja, nepovoljnije od druge, iako Konvencija ne zahtijeva povoljniji tretman (vidi *Biao protiv Danske* [VV], broj 38590/10, § 90, 24. maj 2016.).

59. Sud je, takođe, u svojoj sudskoj praksi utvrdio da samo razlike u tretmanu zasnovane na prepoznatljivoj osobini, ili „statusu“, mogu predstavljati diskriminaciju u smislu člana 14 (vidi *Fábián protiv Mađarske*

[VV], br. 78117/13, § 113, 5. septembar 2017.). Međutim, lista navedena u članu 14. je ilustrativna i nije iscrpna (vidi *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 42184/05, stav 70, ESLJP 2010). Riječi “drugi status” (i *a fortiori* francuski ekvivalent *toute autre* situacija) dobile su široko značenje i njihovo tumačenje nije ograničeno na karakteristike koje su lične u smislu da su urođene ili inherentne (vidi *Clift protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, broj 7205/07, st. 55-59, 13. jul 2010.). Sud je stoga zaključio da posjedovanje, ili na drugi način, visoke funkcije (vidi *Valkov i drugi protiv Bugarske*, br. 2033/04 i 8 drugih, stav 115, 25. oktobar 2011.), policijski čin (vidi *Beeckman i drugi protiv Belgije* (odl.), br. 34952/07, § 24, 18. septembar 2018.), ili, u nekim okolnostima, vojni čin (vidi *Engel i drugi protiv Holandije*, 8. juna 1976., § 72, Serija A br. 22) može se smatrati „drugim statusom“ u smislu člana 14.

60. Osvrćući se na ovaj slučaj, Sud smatra da su sudski službenici (kategorija državnih službenika kojoj aplikanti pripadaju) i sudije Državnog suda bili u relevantno sličnoj situaciji za potrebe ove apelacije, jer se isti pravni režim primjenjuje na obje kategorije javnih službenika u pogledu naknade za topli obrok, prevoz i odvojeni život (suprotno *Gellérthe gyi i drugi protiv Mađarske* (odl.), br. 78135/13 i 429/14, st. 34-41, 6. mart 2018.). Činjenica da je njihov pravni status bio različit u mnogim drugim aspektima je irelevantna. Zaista, Sud je smatrao da elementi koji karakterizuju različite situacije i određuju njihovu uporedivost moraju biti ocijenjeni u svjetlu predmeta i svrhe mjere koja pravi razliku o kojoj je riječ (vidi *Fábián*, gore citirano, stav 121.). Analiza pitanja da li se dvije osobe ili grupe nalaze u usporedivoj situaciji za potrebe analize različitog tretmana i diskriminacije je stoga specifična i kontekstualna (vidi *Savjetodavno mišljenje o razlici u tretmanu između udruženja vlasnika zemljišta „koja imaju priznato postojanje na dan osnivanja odobrenog opštinskog udruženja lovaca” i udruženja vlasnika zemljišta osnovanih nakon tog datuma*, gore citirano, stav 67).

61. Nije sporno da su sudskim službenicima – uključujući aplikante u ovom slučaju – dodijeljene naknade za rad o kojima je riječ samo za period nakon januara 2013. godine dok su sudijama te naknade odobrene i za period prije januara 2013. (vidi tačke 10. i 14. iznad). Prema tome, dvije kategorije javnih službenika su tretirane različito. Sud je primetio da obrazloženje domaćih sudova nije bilo direktno zasnovano na prepoznatljivoj karakteristikici, ili „statusu“ strana u parnici, već je bilo iskazano neutralnim terminima (vidi tačke 10. i 14. iznad; kontrast *Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala*, broj 17484/15, stav 53, 25. jul 2017.). Takođe, nema razloga vjerovati da su domaći sudovi imali diskriminatornu namjeru.

62. Međutim, Sud je smatrao da se opšta politika ili mjera koja ima nesrazmjerno štetne efekte na određenu grupu može smatrati diskriminatornom čak i kada nije posebno usmjerena na tu grupu. Takva situacija može predstavljati „posrednu diskriminaciju“, koja ne zahtijeva nužno diskriminatornu namjeru (vidi *Biao*, citirano gore, stav 103.).

63. Posebnost ovog slučaja je da su sudije i sudski službenici Državnog suda podnijeli zajedničku tužbu oslanjajući se na iste zakonske odredbe, da su parnični sudovi potom razdvojili predmet na dva predmeta na osnovu njihovog statusa (vidi tačku 8. iznad) i donijeli suprotne zaključke u vezi sa jednim od ključnih pravnih pitanja pokrenutih u tim predmetima. Kao rezultat tog posebnog spleta okolnosti, svim sudskim službenicima Državnog suda odobrena je naknada za topli obrok, prevoz i odvojeni život samo za period nakon januara 2013. godine, dok su svim sudijama te beneficije odobrene i za period prije januara 2013. Shodno tome, Sud nalazi da je ova razlika u tretmanu bila zasnovana na „drugom statusu“ u smislu člana 1. Protokola br. 12.

64. Ostaje da se utvrdi da li je ta razlika u postupanju prema pojedincima u analognim ili relevantno sličnim situacijama bila objektivno opravdana (vidi tačku 58. iznad).

65. S tim u vezi, Sud ponavlja da nakon što aplikant pokaže različit tretman, na Vladi je da pokaže da je to bilo opravdano (vidi *Timishev protiv Rusije*, br. 55762/00 i 55974/00, stav 57, ESLJP 2005-XII). Vlada nije ponudila nikakvo opravdanje za ovu razliku u tretmanu (vidi tačku 56. iznad). Isto važi i za domaće sudove (vidi tačku 14. iznad). Budući da je tako, Sud ne može a da ne zaključi da ova razlika u tretmanu nije imala objektivno i razumno opravdanje.

66. Iako je Sud već priznao da je mogućnost suprotstavljenih sudskih odluka inherentna osobina svakog pravosudnog sistema koji se zasniva na mreži prvostepenih i apelacionih sudova koji imaju nadležnost nad područjem svoje teritorijalne nadležnosti (vidi tačku 46. iznad), imajući u vidu vrlo posebne okolnosti ovog slučaja koje su iznad navedene i obzirom da nije dostavljeno nikakvo opravdanje, Sud smatra da je došlo do povrede člana 1. Protokola br. 12.

III. OSTALA NAVODNA KRŠENJA KONVENCIJE

67. Alikanti su dalje tvrdili da je ishod postupka na koji se žale bio u suprotnosti sa članom 14. Konvencije i članom 1. Protokola br.1.

68. Vlada je osporila taj argument.

69. Sud primjećuje da su ove pritužbe povezane s onima koje su prethodno ispitane i da se, stoga, moraju takođe proglasiti prihvatljivim.

70. Imajući u vidu svoj nalaz prema članu 1. Protokola br. 12 u stavu 66. iznad, Sud smatra da nije potrebno ispitivati da li je u ovom slučaju takođe došlo do povrede člana 14. Konvencije ili člana 1. Protokola br. 1.

IV. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

71. Član 41. Konvencije glasi:

“Kada Sud utvrdi kršenje Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani.”

A. Šteta

72. Aplikanti su tražili različite iznose na ime materijalne štete, što odgovara dijelu njihovog građanskog zahtjeva koji je odbio Kantonalni sud u Sarajevu (vidi tačku 10. iznad). Svaki od njih je takođe tražio po 1.000 eura na ime nematerijalne štete.

73. Vlada je osporila tvrdnje aplikanata kao neosnovane.

74. Sud napominje da nalaz povrede u tački 66. iznad aplikantima omogućava da traže preispitivanje svog predmeta (vidi tačku 24. iznad). Shodno tome, Sud smatra da nema osnova da se aplikantima dodijeli bilo kakav iznos na ime materijalne štete. Međutim, aplikantima dosuđuje pun iznos koji su potraživali na ime nematerijalne štete, plus svaki porez koji bi mogao biti zaračunat.

B. Izdaci i troškovi

75. Aplikanti su tražili naknadu od 80.000 eura na ime troškova i izdataka nastalih u toku postupaka pred domaćim sudovima i 9.000 eura za troškove nastale tokom postupka pred Sudom.

76. Vlada je ovaj zahtjev smatrala neosnovanim.

77. Prema praksi Suda, aplikant ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj je dokazano da su ti troškovi i izdaci stvarno i nužno nastali i da su razumni u pogledu iznosa. Odnosno, aplikant ih je morao platiti, ili biti u obavezi da ih plati, u skladu sa zakonskom ili ugovornom obavezom, oni su morali biti neizbježni kako bi se spriječile utvrđene povrede ili dobilo obeštećenje. Sud zahtijeva precizne račune i fakture koji su dovoljno detaljni kako bi utvrdio u kojoj mjeri su gore navedeni zahtjevi ispunjeni (vidjeti *Ališić i ostali protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Slovenije i bivše jugoslovenske Republike Makedonije* [VV], br. 60642/08, stav 158, ESLJP 2014.). Samo pozivanje na tarifu koju utvrđuju lokalne advokatske komore, na primjer, u tom smislu, nije dovoljno. U ovom predmetu, Sud primjećuje da aplikanti nisu dostavili nikakve dokaze (račune ili fakture) o nastalim troškovima i izdacima. Stoga se njihov zahtjev odbija zbog nedostatka dokaza.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA SUD JE JEDNOGLASNO,

1. *Proglašava* aplikaciju prihvatljivom;
2. *Utvrđuje* da nije bilo povrede člana 6. stav 1. Konvencije;
3. *Utvrđuje* da je došlo do povrede člana 1. Protokola broj 12. uz Konvenciju;

4. *Utvrdjuje* da nema potrebe za ispitivanjem pritužbi prema članu 14. Konvencije i članu 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju;
5. *Utvrdjuje*
  - (a) Da tužena država treba da aplikantima, u roku od tri mjeseca od datuma kada ova presuda postane konačna u skladu s članom 44. stav 2. Konvencije, isplati iznos od 1.000 eura (jedna hiljada eura) na ime nematerijalne štete svakom aplikantu, plus svaki porez koji m može biti zaračunat na ovaj iznos koji će biti pretvoren u valutu tužene države prema važećem kursu na dan izmirenja;
  - (b) da će se od isteka navedenog roka od tri mjeseca do izmirenja, na navedene iznose plaćati obična kamata po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
6. *Odbija* preostali dio zahtjeva aplikanata za pravičnu naknadu.

Sačinjeno na engleskom jeziku, i objavljeno u pisanoj formi dana 04. oktobra 2022. godine u skladu s pravilom 77. stavovi 2. i 3. Pravila Suda.

Ilse Freiwirth
zamjenik registrara

Gabriele Kucsko-Stadlmayer
predsjednik

DODATAK
Lista aplikanata (aplikacija br. 8701/21)

Br .	Ime i prezime aplikanta	Godina rođenja	Državljanstvo	Mjesto prebivališta
1.	Emil PINKAS	1984	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
2.	Dženita AGIĆ	1976	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
3.	Sanela AVDIBEGOVIĆ	1969	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
4.	Lamija AVDIĆ	1983	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
5.	Bojan AVRAMOVIĆ	1976	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
6.	Selma BEGIĆ	1976	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
7.	Gordana BOŽIĆ	1953	Bosna i Hercegovina	Banja Luka
8.	Feđa BULJEVIĆ	1980	Bosna i Hercegovina	Mostar
9.	Belma ČANO SEJFOVIĆ	1982	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
10.	Davor CILENŠEK	1983	Bosna i Hercegovina	Kiseljak
11.	Elma ČORBADŽIĆ	1981	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
12.	Muhamed ČUČAK	1982	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
13.	Tanja CUROVIĆ	1979	Bosna i Hercegovina	Istočno Sarajevo
14.	Ana CVJETANOVIĆ	1984	Bosna i Hercegovina	Pale
15.	Dženana DELJKIĆ BLAGOJEVIĆ	1977	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
16.	Igor DUBAK	1982	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
17.	Lejla DŽAFERBEGOVIĆ	1979	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
18.	Medina DŽERAHOVIĆ	1981	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
19.	Amir DŽONLIĆ	1959	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
20.	Zlata EKERT	1954	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
21.	Šaćir HADŽIĆ	1960	Bosna i Hercegovina	Bugojno
22.	Manuela HODŽIĆ	1977	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
23.	Erna HODŽIĆ ČUČAK	1985	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
24.	Amra HODŽIĆ ZEĆO	1977	Bosna i Hercegovina	Vogošća
25.	Sabina HOTA ĆATOVIĆ	1981	Bosna i Hercegovina	Ilidža
26.	Krunoslav JELIĆ	1954	Bosna i Hercegovina + Hrvatska	Sarajevo
27.	Vahida JEVTIĆ	1962	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
28.	Maja KAPETANOVIĆ	1981	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
29.	Mirela KAROVIĆ	1982	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
30.	Snježana KOMADAN	1972	Bosna i Hercegovina	Pale

PRESUDA PINKAS I OSTALI protiv BOSNE I HERCEGOVINE

Br .	Ime i prezime aplikanta	Godina rođenja	Državljanstvo	Mjesto prebivališta
31.	Zijada KONJHODŽIĆ	1970	Bosna i Hercegovina + Norveška	Sarajevo
32.	Lejla KURTANOVIĆ	1982	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
33.	Srđan MARKOVIĆ	1985	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
34.	Bojan MESIĆ	1983	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
35.	Amila MILANOV	1977	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
36.	Melika MURTEZIĆ	1980	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
37.	Danijela NOVAK	1974	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
38.	Ivana PETKOVIĆ	1982	Bosna i Hercegovina	Istočno Sarajevo
39.	Amir PJANO	1973	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
40.	Denis PODŽIĆ	1981	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
41.	Milica PRANJIĆ	1982	Bosna i Hercegovina	Konjic
42.	Dženan PUŠINA	1972	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
43.	Stanislava RADIVOJEVIĆ	1982	Bosna i Hercegovina + Hrvatska	Sarajevo
44.	Sanida RAMIĆ-VAHIDA	1982	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
45.	Nermina ŠAKOVIĆ	1967	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
46.	Anida SARAČEVIĆ	1985	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
47.	Amela SMAILAGIĆ ČAMDŽIĆ	1981	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
48.	Berina SMAJIĆ	1971	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
49.	Neira TATLIĆ	1981	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
50.	Mirela ZUKA	1977	Bosna i Hercegovina	Sarajevo
51.	Dražan ZUPANC	1975	Bosna i Hercegovina	Sarajevo